

Ētika

Publicēts: 29.09.2020.

Atjaunināts: 10.05.2021.

Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta Ētikas kodekss

Mērķis

Ētikas kodeksa mērķis ir noteikt Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta darbinieku profesionālās ētikas pamatprincipus un vispārējās uzvedības normas.

Iesaistītās struktūrvienības

Ētikas kodekss ir saistošs visiem Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta darbiniekiem

Reglamentējošie dokumenti

Valsts pārvaldes iekārtas likums

Likums „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā”

Ārstniecības likums

Vispārīgo datu aizsardzības regula un personas datu apstrādi regulējošie normatīvie akti

- 2015.gada 16.jūlija Ministru kabineta rīkojums Nr.393 “Par korupcijas novēršanas un apkarošanas pamatnostādņem 2015.-2020.gadam”

2018.gada 21.novembra Ministru kabineta ieteikumi Nr.1 “Valsts pārvaldes vērtības un ētikas pamatprincipi”

Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta Darba kārtības noteikumi

Terminu skaidrojumi

NMP dienests – Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienests

Darbinieks – NMP dienestā strādājošais darbinieks vai ierēdnis

NMP – neatliekamā medicīniskā palīdzība

I.Vispārīgie jautājumi

1. Ētikas kodekss nosaka Darbinieku likumīgu, godprātīgu un kvalitatīvu darbu sabiedrības interesēs, veicinot sabiedrības uzticību NMP dienestam.

2. Ētikas kodekss izstrādāts ievērojot NMP dienesta vērtības:

profesionalitāte - augsti misijas veikšanas standarti, kas ietver sevī pierādījumus balstītas zināšanas, pieredzi, vēlmi pilnveidoties un attīstīt savu individuālo un komandas profesionālo prasmju līmeni;

atbildība - gan katra individuāli darītais darbs, gan iekšējā sadarbība ar kolēģiem un darbs komandā, uzturot augstu NMP dienesta reputāciju un publisko tēlu;

sadarbība - saskaņotas un veiksmīgas darbības pamats, atceroties, ka dzīvības glābšana ir komandas darbs. Komandas loceklis ir katrs NMP dienesta darbinieks. Sadarbība attiecas uz NMP dienestu kopumā un uz NMP dienesta sadarbības partneriem nozarē un ārpus tās;

drošība - attiecas gan uz pacientu drošību, gan savstarpējām darbinieku rūpēm vienam par otru un NMP dienesta komandu kopumā. Apziņa, ka dzīvību apdraudošās situācijās var zvanīt NMP dienestam, kā arī – NMP dienesta mediķu ierašanās notikuma vietā rada drošības un uzticamības sajūtu;

cieņa - humānās misijas stūrakmens pret pacientu, neatkarīgi no tā, kas viņš ir un kādā stāvoklī viņš atrodas; cieņa pret dzīvu un jau aizgājušu personu un viņa piederīgajiem; cieņa pret sevi un kolēģiem, komandu, sadarbības partneriem un jebkuru sev apkārt.

3. Ētikas kodeksā ir ietverts to vērtību un principu formulējums, kurus ievēro visi Darbinieki ikdienas pienākumu izpildē.

4. Ētikas kodeksā noteiktās uzvedības normas ir saistošas visiem Darbiniekiem to ikdienas pienākumu izpildē neatkarīgi no ieņemamā amata un darba tiesisko attiecību ilguma. Situācijās, kas nav minētas šajā Ētikas kodeksā, Darbinieks rīkojas saskaņā ar vispārējām uzvedības normām.

5. Ja Darbinieka rīcība ir pretrunā ar Ētikas kodeksā noteiktajām uzvedības normām un tajā ir disciplinārpārkāpuma pazīmes, gadījumu izskata saskaņā ar Darba likumu vai Valsts civildienesta ierēdņu disciplinārbildības likumu, kā arī saskaņā ar NMP dienesta iekšējiem normatīvajiem aktiem.

II. Ētiskas rīcības principi

6. Darbinieki pilda amata pienākumus saskaņā ar likumiem un citiem normatīvajiem aktiem, un atsakās no tādu amata pienākumu veikšanas vai amatu savienošanas visos gadījumos, kad ētisku apsvērumu dēļ varētu tikt apšaubīta viņa darbības objektivitāte un neitralitāte.

7. Darbinieks, pildot amata pienākumus, ievēro šādus profesionālās ētikas pamatprincipus:

7.1. Profesionālā kompetence:

7.1.1. Darbinieks veic savus pienākumus atbilstoši amata aprakstam vai darba līguma nosacījumiem un normatīvajiem aktiem profesionāli, atbildīgi, precīzi un godīgi, izmantojot labāko pieredzi un praksi, nodrošinot NMP dienesta darba kvalitāti un efektivitāti.

7.1.2. Darbinieks augstu vērtē savu un kolēģu profesionālu darbu un tiecas to uzrādīt savā darba sniegumā.

7.1.3. Darbinieks uzņemas atbildību par savu profesionālo prasmju un iemaņu pilnveidi, paaugstina savu kvalifikāciju, ņemot vērā NMP dienesta izvirzītos mērķus.

7.2. Objektivitāte, taisnīgums un neitralitāte:

7.2.1. Darba jautājumu izskatīšana un risināšana notiek pēc būtības. Pieņemot lēmumus, Darbinieks pamatojas tikai uz objektīvi pārbaudītu informāciju, iegūtajiem faktiem un pierādījumiem.

7.2.2. Darbinieks rīkojas taisnīgi, ievērojot personu vienlīdzību likuma priekšā un ētikas normas neatkarīgi no personiska, sociāla, ekonomiska vai politiska rakstura ietekmēm.

7.2.3. Darbinieks savā profesionālajā darbībā un lēmumu pieņemšanā neietekmējas no piederības partijām, politiskām kustībām un organizācijām, norobežojas no personīgajām interesēm un ārējās ietekmes (citu fizisku un juridisku personu, personu apvienību, politisku, reliģisku vai sociālo grupu interesēm).

7.3. Atklātība un lojalitāte:

7.3.1. Darbinieks savā darbībā saskaņā ar ārējiem un NMP dienesta iekšējiem normatīvajiem aktiem ievēro atklātības principu.

7.3.2. Pildot amata pienākumus, sabiedrības intereses Darbinieks vienmēr uzskata par primārām attiecībā pret privātajām interesēm. Dienesta stāvokļa izmantošana savu vai savu tuvinieku privāto interešu realizācijai nav pieļaujama.

7.3.3. Darbinieks ir lojāls pret NMP dienestu, ar savu darbu veicina NMP dienesta darbības mērķu sasniegšanu.

7.3.4. Darbinieks nepiedalās aktivitātēs un blakus darbos, kas traucē profesionāli pildīt amata pienākumus, kompromitē vai apkauno NMP dienestu.

7.4. Godprātība un konfidencialitāte:

7.4.1. Darbinieks godprātīgi izturas pret saviem amata pienākumiem un attiecīgi rīkojas ikvienā gadījumā, kur saskatāmas negodprātīgas rīcības pazīmes.

7.4.2. Darbinieks informāciju, kas viņam kļuvusi zināma, pildot darba pienākumus, nedrīkst prettiesiski izpaust vai izmantot mērķiem, kas nav saistīti ar amata pienākumu veikšanu vai konkrētu darba uzdevumu pildīšanu, tajā skaitā, lai vērstos pret kādu personu, institūciju, vai citādi izmantot privātās interesēs.

7.4.3. Darbinieks visās savās darbībās ievēro konfidencialitāti un rūpējas par informācijas aizsardzību NMP dienestā, izņemot gadījumus, kad ar likumu noteiktas tiesības vai pienākums informāciju atklāt.

7.4.4. Darbinieks apzinās, ka viņa rīcībā esošā dienesta informācija paredzēta vienīgi NMP dienesta darba nodrošināšanai, tāpēc nekādā gadījumā nepieļauj tās izmantošanu jebkāda personiska labuma gušanai. Tas attiecas arī uz katru iespējamo labumu, kuru no Darbinieka izpaustās informācijas varētu gūt trešās personas.

7.5. Vienlīdzības princips:

7.5.1. Darbinieks, pildot savus darba pienākumus, pauž vienlīdzību pret visiem sabiedrības locekļiem, neizrādot nevienam īpašu labvēlību un nepieļaujot nekādas privilēģijas un izņēmumus, ja tie nav paredzēti normatīvajos aktos.

7.5.2. Darbinieks, pildot darba pienākumus, nodrošina, lai piemērojamie līdzekļi būtu proporcionāli sasniedzamajiem mērķiem.

III. Ētiska uzvedība

8. Darbiniekam jābūt pieklājīgam un korektam attiecībās ar kolēģiem, darba attiecībās iesaistītajām personām, un sabiedrību kopumā. Darbinieks nepieļauj savu kolēģu goda vai cieņas aizskaršanu. Darbinieks nav augstprātīgs un autoritārs attiecībās ar kolēģiem, ņem vērā citu viedokli un to profesionāli izvērtē.

9. Darbinieks sadarbojas ar kolēģiem, sniedzot un saņemot nepieciešamo palīdzību profesionālo pienākumu izpildē, un ļaunprātīgi neizmanto kolēģu uzticēšanos. Darbinieks izvairās no augstprātības un autoritāra vadības stila, ievēro demokrātijas normas un koleģialitāti.

10. Darbiniekam jābūt atvērtam un laipnam attiecībās ar NMP dienesta apmeklētājiem, sadarbības partneriem un sabiedrību. Atbildot uz korespondenci, telefona zvaniem un e-pastu, Darbiniekam jācenšas būt izpalīdzīgam un atbildēt uz uzdotajiem jautājumiem. Ja Darbinieks nevar savu darba pienākumu ietvaros atbildēt uz uzdotajiem jautājumiem, jānorāda cits Darbinieks vai institūcija, kas ir kompetenta attiecīgā jautājuma risināšanā.

11. Darbinieks atturas tieši vai netieši pieņemt jebkādas dāvanas, atlaides, izklaides piedāvājumus, labvēlības vai pateicības izpausmes, kas pielīdzināmas dāvanai, ja tās var ietekmēt vai radīt šaubas par kāda darba pienākuma vai uzdevuma izpildes, vai NMP dienesta darbības objektivitāti. Darbiniekam ir atļauts pieņemt dāvanas oficiālo darba vīzīšu laikā un citos gadījumos, kas minēti likumā "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā".
12. Darbinieks atturas no blakus darbiem un amatu savienošanas, ja tie var radīt aizdomas par potenciāliem, šķietamiem vai reāliem interešu konfliktiem, kas traucē NMP dienesta uzdevumu veikšanai un funkciju īstenošanai. Darbinieks neiesaistās komercdarbībā, kas var izraisīt interešu konfliktu.
13. Darbinieks lieto NMP dienesta īpašumu iespējami ekonomiski un racionāli, neļauj to savtīgi izmantot citām personām. Darbinieks neizmanto interneta, tālruņa sakarus u.tml. vai jebkurus citus NMP dienesta rīcībā esošos materiālos resursus ar darba pienākumu izpildi nesaistītām vajadzībām.
14. Nodrošinot NMP, darbinieks respektē pacienta privāto dzīvi, pašcieņu, ievēro pacienta tiesības un nodrošina autonomijas principu.
15. Ārstniecības persona respektē pacienta vēlmes un tiesības izdarīt izvēli pēc profesionāla, pacientam saprotama skaidrojuma saņemšanas, saskaņā ar normatīvajos aktos noteikto.
16. Ārstniecības persona respektē citu cilvēku vērtības, ņemot vērā pacienta tiesības, savus profesionālos pienākumus un likumdošanu.
17. Ārstniecības persona nepārkāpj pacientu cilvēktiesības un mantiskās intereses, izmantojot savas medicīnas zināšanas.
18. Darbinieks sniedz NMP neatkarīgi no pacienta vecuma, slimības vai invaliditātes, ticības, etniskās piederības, dzimuma, tautības, politiskās piederības, rases, seksuālās orientācijas, sociālā stāvokļa vai kāda cita faktora.
19. Darbinieks strādā savā profesijā ar godu un pēc labākās sirdsapziņas, vērtējot pacienta veselību kā galveno.
20. Ārstniecības persona rūpējas par mediķa profesijas goda un labu tradīciju saglabāšanu.
21. Darbinieka tiesības un pienākumi:
- 21.1. pieņemt patstāvīgus lēmumus vai piedalīties lēmumu pieņemšanā atbilstoši profesionālajai un amata kompetencei;
- 21.2. brīvi izteikt un argumentēti aizstāvēt viedokli atbilstoši profesionālajai un amata kompetencei;
- 21.3. izrādīt pašiniciatīvu kādas rīcības vai darbības uzlabošanai;
- 21.4. saņemt adekvātu paveiktā darba novērtējumu un cieņas apliecinājumu;
- 21.5. uz privātās dzīves neaizskaramību;
- 21.6. risināt ar darbu saistītus jautājumus un uzklaut citu uzskatus savstarpējās cieņas, atklātības, sapratnes un koleģialitātes gaisotnē;
- 21.7. ievērot vispārpieņemtās uzvedības normas kā darba laikā, tā ārpus tā. Apzināties, ka katra atsevišķa Darbinieka uzvedība un rīcība veido NMP dienesta kopējo tēlu sabiedrībā;
- 21.8. ievērot profesionālo etiķeti un darba kultūru. Ar korektu uzvedību, ārējo izskatu un stāju veicināt sabiedrības uzticēšanos NMP dienestam;
- 21.9. veicināt koleģiālas savstarpējās attiecības;

21.10. konstruktīvi risināt konfliktus;

21.11. neiesaistīties intrigās, dažādu destruktīvu grupējumu veidošanā kolektīvā;

21.12. neizmantot savtīgos nolūkos koleģiālās, padotā un vadītāja attiecības, kolēģu nekompetenci, kļūdas vai pieredzes trūkumu;

21.13. informēt kolēģus par profesionāli aktuālām tēmām un dalīties pieredzē, kas var būt noderīga arī citiem darbiniekiem;

21.14. godīgi atzīt neētisku rīcību un labot savas kļūdas;

21.15. darīt visu iespējamo savas kompetences ietvaros, lai nepieļautu citu darbinieku nelikumīgu rīcību NMP dienestā.

22. NMP dienesta struktūrvienību vadītājiem jānodrošina:

22.1. darbinieku līdztiesīga nodarbinātība, nepieļaujot nekādu izcelsmes, dzimuma, sociālo, mantiskā stāvokļa, nacionālās piederības, kā arī cita veida diskrimināciju;

22.2. darba pienākumiem atbilstošus un drošus darba apstākļus;

22.3. iespēju attīstīt katra darbinieka profesionālās spējas un iemaņas;

22.4. skaidrs un nepārprotams katra darbinieka amata pienākumu formulējums.

IV. Noslēguma jautājumi

23. Par Ētikas kodeksa pilnīgu ievērošanu atbildīgs ir katrs Darbinieks, kā arī struktūrvienības vadītājs savā struktūrvienībā. Katrs Darbinieks savu iespēju robežās cenšas novērst un nepieļaut Ētikas kodeksā noteikto prasību pārkāpšanu.

24. Ētikas kodekss ir pieejams NMP dienesta ārējā un iekšējā mājas lapā un ar to tiek iepazīstināts katrs darbinieks.

25. NMP dienestā ir izveidota Ētikas komisija, kura izvērtē NMP dienesta darbinieku rīcības atbilstību vispārējām uzvedības normām, profesionālās ētikas pamatprincipiem un NMP dienesta Ētikas kodeksam.

26. Ja netiek ievērotas Ētikas kodeksa normas vai ir ieteikumi Ētikas kodeksa izmaiņām, jebkurš Darbinieks var vērsties pie NMP dienesta vadības ar iesniegumu vai sūdzību. Ja radušos situāciju nevar vienpersoniski un objektīvi atrisināt, to izskata Ētikas komisija un sniedz direktoram ieteikumus par pārkāpuma novēršanas pasākumiem.

<https://www.nmpd.gov.lv/lv/etika>